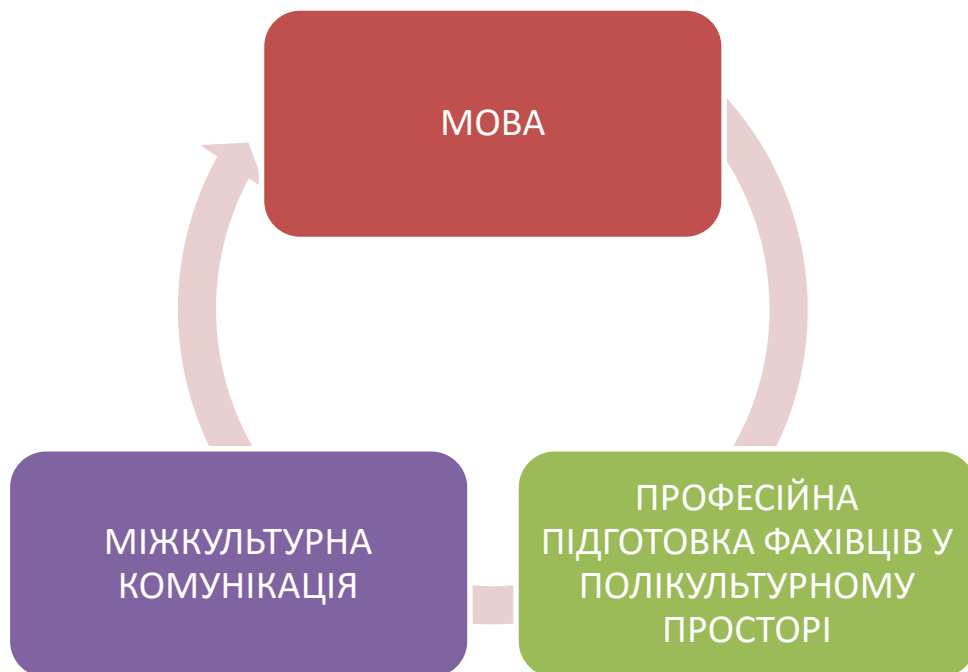

МАТЕРІАЛИ
II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У
ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ»

ОДЕСА – 2016

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»

Кафедра перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики

Секція теоретичної та прикладної лінгвістики

Південного регіонального наукового центру НАН і МОН України

II МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ
ПРОСТОРІ»**

16.05.2016 - 17.05.2016

Одеса – 2016

intensity level on the syllable, which is the logical or emphatic center up to 1,16 relative units in English); the coincidence of the maximum intensity point in the both languages in each intonation pattern (the maximum value: 1,23 relative units); the high speech tempo, determined by the presenter's willing to provide for the successful communication, the less duration of the syllables in the scale than in the nucleus and the tail (1,3 - 1,7 relative units); the dependence of the duration indicators from the type of pause (0,18 - 0,6 relative units).

References

1. Borbot'ko V.G. Principy formirovaniya diskursa: Ot psiholingvistiki k lingvosinergetike/ V. G. Borbot'ko. – M. : Knizhnyj dom "LIBROKOM", 2009.–288 S.
2. Karasik V. I. Jazykovej krug: lichnost', koncepty, diskurs / V. I. Karasik. – Volgograd : Peremena. – 2002.– 477 S.
3. Stepanov Ju.S. Al'ternativnyj mir, Diskurs, fakt i princip prichinnosti / Ju.S. Stepanov // Jazyk i nauka konca 20 veka. – M. : RAN, 1996.– S.37-73.
4. Dijk van T. A. Principles of Critical Discourse Analysis / T. A. van Dijk // The sociolinguistic Reader. – 1998. – Vol. 2: Gender and Discourse. – P. 367–393.

Наталя Жмасва

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНУ «ДИСКУРС» З ПОЗИЦІЙ КОМУНІКАТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Неоднозначність трактувань терміну «дискурс» в сучасній науковій літературі та складність цієї категорії сучасного мовознавства обумовлює необхідність конкретизації розуміння даного феномену з точки зору комунікативної лінгвістики.

Комунікативний підхід трактує дискурс як текст, занурений у ситуацію спілкування [1; 2], при цьому в якості найважливішого змістотворного компонента тексту розглядаються супутні його створенню комунікативні обставини (учасники, умови, організації, способи спілкування) [3]. Одним з

найпродуктивніших підходів у цьому плані слід вважати точку зору, викладену в роботах В. В. Красних і В. І. Карасіка, в яких дискурс співвідноситься з закономірностями продукування текстів в певному етносі і визначається як комунікативний процес, що є вербалізованою мовленнєво-мисленнєвою діяльністю, сукупністю «процесу та результату, якій притаманні як власне лінгвальний, так і позалінгвальний плани» [4, с. 116]; що є «писемним або вербальним продуктом комунікативної діяльності потенційно варіативної довжини, що характеризується глобальною когерентністю» [5, с. 41].

На окрему увагу заслуговує співвідношення понять «дискурс» і «текст» з позицій комунікативного підходу. Перш за все, дискурс динамічний на відміну від статичного тексту. При цьому дискурс не є ізольованим, відособленим явищем, а включає в себе певну сукупність пресупозицій (релевантних семантичних компонентів, що забезпечують наявність сенсу висловлювання, фонових знань), необхідних для адекватного розуміння даного дискурсу. З урахуванням того, що будь-яка пресупозиція є згорнутою ідеєю існуючого або гіпотетичного тексту, дискурс постає як комунікативне явище зі складною внутрішньою структурою, що розглядається в динаміці, тобто діяльність або процес, результатом якого є генерування текстів. При цьому нові тексти займають своє місце в структурі дискурсу, утворюючи зв'язки з іншими його елементами і послідовно створюючи образ дискурсу. Якщо текст є сполученою знаковою моделлю комунікативних діяльностей відправника й адресата, то дискурс розглядається як процес, ширший погляд на мовну діяльність, який передбачає відмову від її особистої фрагментарності.

Тексти одного дискурсу звернені до одного предмета, теми, концепту, пов'язані один з одним семантичними відносинами і / або виступають в загальній системі висловлювань, об'єднаних в комунікативному і функціонально-цільовому відношенні. Межі дискурсу встановлюються щодо деякого періоду часу, сфери людської практики, галузі знань, типології тексту і низки інших параметрів. Дискурс як сукупність тематично спільних текстів характеризується не їхньою синхронністю в часі, тобто ні кількісним складом

текстового корпусу, а інтенціонально - коли вони можуть сприйматися та ідентифікуватися як мовний корелят певної соціокультурної, політичної та ідеологічної практики.

У дискурсі виділяються конститутивні ознаки (компоненти): текст (лінгвальний компонент) і контекст (позалінгвальний компонент). Серед конститутивних ознак контексту, що обумовлюють лінгвальний компонент дискурсу, виділяють ключовий концепт, учасників спілкування, мету, завдання спілкування, стратегії і тактики. До конститутивних ознак тексту належить послідовність мовних знаків, що мають зв'язність і цілісність.

З позицій соціолінгвістики виділяються два основних типи дискурсу: той, що визначає персональне (особистісно-орієнтоване) та інституційне (статусно-орієнтоване) спілкування [6]. Інституційний дискурс протиставлений персональному за ознакою особистісної або представницької орієнтації суб'єктів спілкування. Стосовно сучасного етапу розвитку суспільства вирізняються такі види інституційного дискурсу: політичний, дипломатичний, адміністративний, юридичний, військовий, педагогічний, релігійний, містичний, медичний, діловий, рекламний, спортивний, науковий, сценічний та масово-інформаційний [6]. При цьому підкреслюється можливість зміни або розширення даного переліку, оскільки суспільні інститути істотно відрізняються один від одного і не можуть розглядатися як однорідні явища; крім того, вони є історично мінливими, можуть зливатися один з одним і виникати як різновиди в межах того або іншого типу. Для опису конкретного типу дискурсу розглядаються такі дискурсотворчі компоненти: учасники, хронотоп, цілі, цінності (у тому числі і ключовий концепт), стратегії, матеріал (тематика), різновиди і жанри, прецедентні (культурогенні) тексти, дискурсивні формули.

Пропонована схема аналізу дискурсу як особливого комунікативного феномену, як таксономічної складової цілісної системи мовних рівнів може слугувати теоретичним підґрунтям для вивчення конкретних видів дискурсу, систематизації способів мовного втілення комплексу властивих різним типам

сучасного дискурсу комунікативних стратегій і тактик, створення лінгвістичних моделей різних типів сучасного дискурсу.

Література

1. Седов К. Ф. Становление дискурсивного мышления языковой личности. Психологические и социолингвистические аспекты / К. Ф. Седов. – Саратов : Изд-во Саратов. гос. ун-та, 1999. – 180 с.
2. Слышкин Г.Г. Аксиология языковой личности и сфера наивной лингвистики / Г.Г. Слышкин // Социальная власть языка: сб. науч. тр. – Воронеж, 2000. – С. 87–90.
3. Карасик В.И. <http://homepages.tversu.ru/~ips/JubKaras.html> О категориях дискурса // Языковая личность: социолингвистические и эмотивные аспекты. – Волгоград : Перемена, 1998. – с. 185–197 О категориях дискурса // Языковая личность: социолингвистические и эмотивные аспекты. – Волгоград : Перемена, 1998. – с. 185–197
4. Красных В.В. Свой среди чужих: миф или реальность? – М. : Гнозис, 2003. – 375 с.
5. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик. – Волгоград : Перемена. – 2002. – 477 с.
6. Карасик В. И. О типах дискурса // Языковая личность: институциональный и персональный дискурс: Сб. науч. тр. – Волгоград, 2000. – С. 5–20.

Карина Іграк

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

ЛІНГВІСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ

«Політичний дискурс є складним об'єктом дослідження, оскільки лежить на перетині різних дисциплін - політології, соціальної психології, лінгвістики і пов'язаний з аналізом форми, завдань і змісту дискурсу, що вживається в певних

(«Політичних») ситуаціях » [1]. Під цим терміном автор розуміє будь-які мовні освіти, суб'єкта, адресата, зміст яких має відношення до сфери політики. Варто звернути увагу на те, що змістом політичного дискурсу слід брати до уваги всі існуючі в свідомості комунікантів компоненти, що впливають на породження і сприйняття мови. Це можуть бути і попередні тексти, зміст яких враховується автором і адресатом даного тексту, з урахуванням цільових